

(עמ' 107)

פעילות 7 | שלוש דילמות יער

דילמה 1 יציאה ליער

דילמה 1 | יציאה ליער

אהבה
"אי אפשר "לחנך לאהבה"
לא לאהבת הארץ, ולא לאהבת הנוף
באהבה אפשר להדביק את הזולת.
אהבה אפשר לעורר לפעמים
אבל לא ביד רמה - ולא בזרוע נטויה".
(עמוס עוז (סופר)

דילמה 1 | יציאה ליער

"אנשים מתחילים לגלות שלצאת אל ההרים זה
לצאת הביתה; שהטבע הוא הכרח; וששמורות טבע
ופארקים חיוניים לא רק כמאגרי עצים וכנהרות
השקיה, אלא כמעיינות של חיים".
ג'ון מיור (אבי הפארקים ושמורות הטבע בארה"ב)

דילמה 1 | יציאה ליער

"כמה מפליא שאפשר להתבונן שעות ארוכות,
ביער, בעץ אחד בו, בעלה אחד שעליו, בעורק
אחד של העלה - ושעות מפליאות זורמות
ועוברות בנשמה".
יאנוש קורצ'ק (סופר ומחנך)

"אנו שבים אל הטבע, אבל לא בתור עבדים ולא בתור אדונים, אף לא בתור תיירים וחוקרים, המסתכלים מרום ידענותם במה למעלה ומה למטה, כי אם בתור שותפים אקטיביים ובתור אחים נאמנים: אנחנו באים להשתתף עם הטבע בחיים וביצירה. יותר נכון, אנחנו באים להתאחד עם הטבע בייחוד שלם, בבחינת: האדם והטבע - חד הוא. כל החומות, הגדרים והסייגים בין חיי האדם ובין חיי הטבע ייהרסו. ים אחד גדול לאין סוף של חיים, יש של חיי עולם, עולם מלא של יחסים חדשים, של ערכים חדשים! הן מעתה יש לנו יחס - יחס ישר, נפשי, עמוק, לכל רגב אדמה, לכל אבן ולכל סלע, לכל עשב ולכל עץ, לכל חי ולכל רמש, כמו לכל בשמים, לכל העולמות אשר במרחבי אין קץ ולכל אשר בהם - כולנו אחים, כולנו שותפים בחיי עולם, בצער עולם, בשירת עולם, ביצירת עולם, במחשבת עולם, באמת עולם. פה יכול כל אחד להביא לידי גילוי את עצמיותו בכל שלמותה מבלי לנגוע אף כמלוא נימה בשל אחרים".

א"ד גורדון (חלוץ והוגה דעות, ממעצבי דרכה של ההתיישבות הציונית המתחדשת)

שאלות לדיון

- האם יש בכלל סיבה לעודד את האדם לצאת לטבע? מדוע?
- האם חשוב להנגיש את היערות ושמורות הטבע לאדם, לבנות בהם אטרקציות ולהתאמץ להביא אליהם את הציבור? אולי עדיף להשאיר את הטבע כמו שהוא, ושמי שרוצה ליהנות ממנו יבוא גם ללא אטרקציות?
- האם, לדעתכם, הנגשת הטבע לאדם פוגעת בטבע או מסייעת לו?
- ספרו על חוויה אישית שחוויתם בטבע, שלא הייתה יכולה לקרות במקום אחר.

דילמה 2 אשפה ביער

דילמה 2 | אשפה ביער

"העולם המודרני החל ביום שהטבע הפך לנוף".
א"ל וורת'ינגטון (מרצה וחוקר בתחום הסליחה)

הידעת?

- במבצע ניקיון שיזמה קק"ל ב-2016 נאספו יותר מ-800 טונות אשפה ביום אחד.
- בשמורות טבע ובפארקים מרכזיים בעולם, למשל בהרי הפירנאים באירופה, אין פחי אשפה בתוך הפארק. המטיילים מתבקשים לקחת את האשפה איתם.
- כשני-שלישים מהחופים בישראל הוגדרו בקיץ 2015 על ידי המשרד להגנת הסביבה בדרגת לכלוך שבין בינוני למלוכלך מאוד.
- בפסח 2015 נאספו 400 טונות אשפה סביב הכינרת.
- בשמורת דן, במקום פתוח, בשטח שמטיילים נוהגים לעשות את צרכיהם, הציבו פחי אשפה. כך מעודדים מטיילים לזרוק את נייר הטואלט המשומש לפח במקום להשאירו בשטח.
- מסע חינוך והסברה מוצלח משנות ה-70 (של המאה הקודמת) יצר מודעות שלא לקטוף פרחי בר. בעקבותיו הצליחו מסעות חינוך והסברה נוספים לחולל שינוי התנהגותי בישראל, ובהם: חיסכון במים, חגירת חגורת בטיחות במכונית וניקוי גללי כלבים מן המדרכה. מסעות ההסברה האלה היו מלווים בקנסות כבדים.

דילמה 2 | אשפה ביער

שאלות לדיון

- מי אחראי על הפסולת בטבע?
- האם קק"ל צריכה לשים פחים ביערות?
- האם אפשר ונכון לסמוך על המטיילים שיאספו את האשפה אחריהם?
- האם חלק מתפקידה של קק"ל, כמי שאחראית על היער והיעור, הוא לאסוף אשפה?
- מהי, לדעתכם, הדרך הנכונה לחולל שינוי לטובה – חינוך או קנסות?
- הציעו דרך להגברת המודעות בציבור הרחב למניעת השלכת פסולת בטבע.

למידע ולנתוני פסולת בישראל, היכנסו לאתר המשרד להגנת הסביבה:

<http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/Waste/SolidWaste-Data/Pages/WasteData.aspx>

דילמה 3 שרפות ושיקום יער

דילמה 3 | שרפות ושיקום יער

"הבריאה חיה, צומחת ומתפתחת;
האדם הוא רק עד".
ויקטור הוגו (סופר, משורר ומחזאי)

דילמה 3 | שרפות ושיקום יער

"ככל שהעולם מתפתח שואף הוא לחזור
לטבעיותו המקורית".
הרב קוק (פוסק, מקובל והוגה דעות)

דילמה 3 | שרפות ושיקום יער

"והאדם אילף כל בהמה, והאדם חרש באדמה, והאדם המציא את הגלגל,
והאדם השיט ספינות על גל, והאדם המציא את הקיטור, והאדם עף
מעלה כציפור, והאדם כבש כוכבי מרום, והאדם המציא את האטום;
והארץ הייתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום... וישבות מכל מלאכתו
ולא ברא את האדם, וירא אלוהים כי טוב".
חיים חפר (משורר, פזמונאי, מחזאי, תסריטאי ועיתונאי)

שאלות לדיון

- רוב השרפות בישראל הן מעשה ידי אדם. מה, לדעתכם, ניתן לעשות כדי לצמצם את כמות השרפות? אילו פעולות מסוג מניעה, איסור והטלת קנסות על שימוש באש ביער הייתם מציעים לבצע?
- אחת הגישות להתמודדות עם שרפות יער היא לבצע שרפות מונעות – שרפות מתוכננות בחורף, שבמסגרתן שורפים את תת-היער (עשב וטחב) ומקטינים את כמות החומר הדליק, כך גם מצמצמים את סכנת השרפה הבלתי מבוקרת. מהם, לדעתכם, היתרונות והחסרונות של שיטה זו? האם היא מתאימה לשמירה על הטבע?
- האם לאדם שאחראי לשרפה יש גם אחריות לשיקום היער שלאחריה?
- האם האדם צריך להתערב בשיקום היער לאחר שרפה או לתת לטבע להתחדש מעצמו?